

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The heavenly court: a study on the Iconopraxis of Daoist temple painting
Gesterkamp, L.

Citation

Gesterkamp, L. (2008, March 5). *The heavenly court: a study on the Iconopraxis of Daoist temple painting*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/12632>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/12632>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Het Hemelhof

Een studie naar de iconopraxis van daoïstische tempelschilderingen

Lennert Gesterkamp

Al meer dan tweeduizend jaar stellen de Chinezen het paradijs voor als een keizerlijk hof in de hemel waar hemelse bureaucraten over de mensenwereld regeren, net zoals hun evenknieën op aarde. De traditionele Chinese naam voor de schildervoorstellingen van een Hemelhof, *chaoyuan tu* 朝元圖 (“schilderijen van een audiëntie bij de oorsprong”), tonen het nauwe verband aan van de voorstellingen met het kernelement van de daoïstische liturgie, het *chao* 朝-audiëntie ritueel, dat bestaat uit het aanschrijven van goden door middel van petitie tijdens een gevisualiseerde hofaudiëntie in de hemel. De muurschilderingen in de centrale rituele hal van een tempelcomplex of de hangende rolschilderingen op een openlucht altaar beelden precies dit hemelhof uit, en de schilderingen zijn daarom een visuele representatie van de praktijk van een *chao*-audiëntie ritueel. Deze nadruk op het aanschouwen van afbeeldingen als een representatie van een praktijk, anders dan bijvoorbeeld als een representatie van schilderstijl, symbolische betekenissen, taal, of sociale verhoudingen, is een methodologie van mijn hand die ik iconopraxis heb genoemd.

Deze studie is een onderzoek naar de iconopraxis van vier complete sets Hemelhofschilderingen – de Yongle gong muurschilderingen, de zogenaamde Toronto muurschilderingen in het Royal Ontario Museum, de Nan’an muurschilderingen, en de Beiyue miao muurschilderingen – uit de dertiende en de veertiende eeuw, en heeft ten doel te verklaren hoe het daoïstische ritueel en aanverwante praktijken de compositie en representatie van deze Hemelhofschilderingen bepalen.

Na een historisch overzicht dat de ontwikkeling van Hemelhofschilderingen van de vijfde eeuw tot heden aangeeft en een inventaris opmaakt van bestaande materialen en verwante bronnen omtrent deze afbeeldingen, toon ik in het eerste hoofdstuk aan dat daoïstische Hemelhofschilderingen voortborduren op een traditioneel, oorspronkelijk thema in de Chinese beeldkunst, het *chao*-audiëntie thema. Voor de verschijning van de eerste

Hemelhofschilderingen en –sculpturen in de vijfde eeuw was hetzelfde formaat al bekend in de zogenaamde hommagescènes in de tweede eeuw AD van de Late Han dynastie, in de boeddhistische donorscènes, en in processiescènes in graftombes. Ik beweer dat de verscheidene scènes in feite verschillende representaties zijn van dezelfde praktijk van het *chao*-audiëntie ritueel. Met name omdat het *chao*-audiëntie ritueel ook het centrale element in de daoïstische liturgie vormde, werd uiteindelijk het *chao*-audiëntie thema ook in gebruik genomen om daoïstische Hemelhofschilderingen af te beelden.

In het tweede hoofdstuk markeer ik de rituele fundamenteën van Hemelhofschilderingen, die een conceptueel raamwerk opleveren waarop de schilders hun compositie baseerden. Het conceptuele raamwerk bestaat uit een verdeling in links en rechts (d.w.z. oost en west) op de muren van een tempelhal; een indeling in de drie lagen van een altaarheuvel en de zogenaamde Zes Gordijnen; een verdeling in de Drie Sferen van Hemel, Aarde, en Water; een noordwest-zuidoost as; en een indeling volgens de Acht Trigrammen.

Het derde hoofdstuk behandelt de praktische kant van de productie van muurschilderingen, en verklaart hoe de sociale organisatie en werkprocedures van muurschilders in vroegmodern China het ontwerp van een Hemelhofschildering bepaalden. Het gebruik van voorbereidende tekeningen met betrekking tot het ontwerp van een Hemelhofschildering, waarvan verscheidene voorbeelden bewaard zijn gebleven, tonen de grote samenhang tussen ontwerp en de constructie van een rituele ruimte met hangende rolschilderingen, welke typen in een los, samengevoegd, of geïntegreerd ontwerp kunnen worden ingedeeld. Deze typen ontwerpen kunnen een goede indicatie geven over de kwaliteit van het schildersatelier en uiteindelijk van de prijs van een Hemelhofschildering.

Het vierde en laatste hoofdstuk verklaart hoe Hemelhofschilderingen werden “gepersonaliseerd” om aan de wensen van de opdrachtgevers te voldoen. Deze aanpassingen resulteerden in de vele onregelmatigheden in en verschillen tussen de vier muurschilderingen van het huidige onderzoek. De personalisaties van de opdrachtgever, hoofdzakelijk bestaande uit daoïstische priesters of de religieuze gemeenschap in zijn geheel, hebben betrekking op het invoegen van ongewone goden of portretten van semi-historische figuren, of op het bewust toepassen van een bepaalde rituele compositie, die de locatie van de tempel verbindt met een zekere liturgische traditie. Zulke personalisaties hebben vaak specifieke politieke connotaties, die de belangen weerspiegelen van een religieuze gemeenschap op het lokale niveau of de hoge idealen en aspiraties van daoïstische opdrachtgevers op een meer nationaal niveau.

Een conclusie vat tenslotte de belangrijkste resultaten van het onderzoek samen en geeft enkele suggesties voor toekomstig onderzoek. De appendix bevat een discussie van de

historische achtergrond en een gedetailleerde iconografische analyse van de vier Hemelhofschilderingen van dit onderzoek.